

Οι **χελώ νες** είναι από τα πιο πρωτόγονα ερπετά που υπάρχουν στον πλανήτη. Η πρώτη τους εμφάνιση χρονολογείται στα 200 εκατομμύρια χρόνια π.χ.

Από πολύ παλιά ζουν κοντά στον άνθρωπο όπως μαρτυρούν πολλά αρχέτυπα και λιθογραφίες και δεν σταματούν ποτέ να προκαλούν το θαυμασμό μας και να μας εμπνέουν.

Σε παραμύθια και λαϊκούς μύθους **συμβολίζουν** πάντα την **υπομονή**, την **επιμονή** την **αγαθότητα** και την **σοφία** που κουβαλάνε λόγω ότι ζουν πολλά χρόνια. Η διάρκεια ζωής της χελώνας είναι 40 - 130 χρόνια.

Οι χελώνες επειδή ζουν σε εύκρατα κλίματα δεν θα μπορούσαν να λείπουν από τον ελληνικό χώρο. Στη χώρα μας ζουν τρία είδη χελώνας (ξηράς) που ανήκουν και τα τρία στην ίδια οικογένεια ,στην οικογένεια Testudinidae. Τα είδη είναι:

1. η **Ελληνική χερσαία χελώ να (testudo graeca)**,
2. η **κρασπεδωτή χελώ να (testudo marginata)** και
3. η **χελώ να του χέρμαν (testudo hermanni)**.

Η ελληνική χερσαία χελώνα και η χελώνα του χέρμαν μοιάζουν πάρα πολύ μεταξύ τους και είναι οι χελώνες (ξηράς) που θα δούμε ποιο συχνά σε αυλές και κήπους.

Η ελληνική χερσαία χελώνα το μέγεθος μπορεί να φτάσει είναι 20-30 εκ. Τα **θηλυκά** είναι κατά κανόνα **μεγαλύτερα** από τα **αρσενικά**.

Το καβούκι της χωρίζεται σε δύο τμήματα το επάνω μέρος που λέγεται χέλυο και το κάτω μέρος που λέγεται πλάστρο

. Τα χρώματα που έχει το καβούκι ποικίλουν από καφέ κίτρινο, μαύρο, γκρι και σκούρο πράσινο. Το καβούκι τους αποτελείται από πολλά ζεύγη οστών και είναι ένας οστέϊνος θώρακας για να μπορούν να εισχωρούν τα πόδια και το κεφάλι όταν φοβούνται ή όταν πέφτουν σε χειμάρια νάρκη το χειμώνα που έχει κρύο.

Δεν έχει δόντια και η γλώσσα τους έχει σαρκώδη αφή. Έχει τέσσερα πόδια.

Έχει πολύ μεγάλη ανάγκη τον ήλιο και της αρέσει να κάθεται με τις ώρες κάτω από αυτόν. Όταν ζεσταίνεται πάρα πολύ κρύβεται σε σκιερά μέρη.

Η κρασπεδωτή χελώνα το όνομα της το έχει πάρει από το σχήμα που έχει το πίσω μέρος του καβουκιού της που είναι σαν κράσπεδο . Οι πλευρικές τις πλάκες στο πίσω μέρος είναι σχεδόν οριζόντιες. Είναι πιο μεγάλη χελώνα σε σύγκριση με τις άλλες δύο γιατί φτάνει μέχρι και τα 38 εκ. Το καβούκι της έχει συνήθως αποχρώσεις καφέ και γκρι.

Τη χελώνα του Χέρμαν μπορεί να την μπερδέψουμε με την Ελληνική χερσαία χελώνα και το μοναδικό σταθερό σημείο που τις διακρίνει είναι ότι η χελώνα του χέρμαν έχει δύο πλάκες πάνω από τη βάση της ουράς ενώ η Ελληνική χερσαία χελώνα έχει μία πλάκα.

ΠΩΣ Ν' ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΤΕ ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΤΙΣ ΧΕΛΩΝΕΣ

Οι διαφορές των δύο φύλων φαίνονται κυρίως μετά 3 χρόνια της ηλικίας τους.

Τα αρσενικά έχουν κοίλο κοιλιακό θυραίο και μακρύτερη και παχύτερη ουρά, ενώ τα θηλυκά έχουν επίπεδο κοιλιακό θυραίο και βραχύτερη και λεπτότερη ουρά.

Κοιλιακός θυραίος λέγεται το κάτω μέρος του καβουκιού μιας χελώνας, το επάνω μέρος

του καβουκιού λέγεται ραχιαίος θυραιός.

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ωριμάζουν σεξουαλικά τα αρσενικά μετά την ηλικία των 5 ετών και τα θηλυκά μετά την ηλικία των 7 με 8 χρονών.

Ζευγαρώνουν τους ζεστούς μήνες. Οι κρασπεδωτές και οι ελληνικές χερσαίες χελώνες ζευγαρώνουν την άνοιξη (τον Απρίλιο μήνα συνήθως) ενώ οι χελώνες του χέρμαν ζευγαρώνουν το καλοκαίρι.

Σε αιχμαλωσία η αναπαραγωγή είναι δύσκολη. Πολλές φορές θα δούμε τα αρσενικά να γίνονται ιδιαίτερα επιθετικά.

Οι χελώνες γεννάνε 1 έως 12 αυγά που τα τοποθετούνε σε φωλιές που σκάβουν διπλά σε ρίζες χαμηλών φυτών για να εξασφαλίσουν την αναγκαία και σταθερή υγρασία και θερμοκρασία. Οι φωλιές έχουν βάθος περίπου 15 εκατοστά και τις σκάβουν με τα πίσω τους πόδια.

Τα αυγά εκκολάπτονται για 2 - 4 μήνες (ανάλογα με την θερμοκρασία) και τα νεογέννητα χελωνάκια θα δουν το φως της ζωής στα μέσα του Σεπτέμβρη.

Ένα μικρό χελωνάκι όταν γεννηθεί ζυγίζει περίπου 10 γραμμάρια και το μήκος του είναι 3 - 3,5 εκατοστά.

ΚΙΝΔΥΝΟΙ - ΕΧΘΡΟΙ

Τα μωρά χελωνάκια γεννιούνται με μαλακό κέλυφος και κατά την διάρκεια των πρώτων

μηνών η θνησιμότητα είναι πολύ υψηλή κατά κύριο λόγο εξαιτίας των εχθρών τους (αλεπούδες, καρακάξες, σκύλους, γάτες, ποντίκια, φίδια, κ.λ.π.).

Όταν όμως μεγαλώσει η χελώνα ο μόνος τους εχθρός είναι ο άνθρωπος με τις φωτιές, το εμπόριο, τη χρήση φυτοφαρμάκων και την κατανάλωση σαν τροφή.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Οι χελώνες **είναι χορτοφάγες** δηλαδή τρέφονται με λαχανικά, λουλούδια, φυτά, χόρτα και πολύ λιγότερο με φρούτα. Στο φυσικό τους περιβάλλον τρέφονται κυρίως με άγρια χόρτα όπως τριφύλλια, γαϊδουράγκαθα, ζόχια, βρούβες, δεντρολίβανο και σπάνια σαλιγκάρια, μανιτάρια και σκουλήκια.

Σε αιχμαλωσία την ταΐζουμε με χόρτα, λαχανικά όπως μαρούλι, λάχανο, σπανάκι μπρόκολο και βρώσιμα άνθη χωρίς να την πιέζουμε να φάει. Δεν ξεχνάμε ποτέ ότι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε άφθονο νερό.

ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ

Το περιβάλλον και η διατροφή έχουν άμεση σχέση με τις ασθένειες που παρουσιάζουν οι χελώνες.

Αν εξαιρέσουμε τους μικροτραυματισμούς και τα ατυχήματα που οδηγούν πολλές στο θάνατο, τότε η διατροφή είναι η κύρια αιτία προβλημάτων για τις χελώνες.

Η κακή διατροφή ευθύνεται για διαταραχές του μεταβολισμού, των οστών και του κελύφους.

Επίσης οι χελώνες υποφέρουν από εντερικά παράσιτα, καθώς και από όλα τα εξωπαράσιτα (τσιμπούρια, κρότωνες.).

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΟΥΜΕ

- Δεν μετακινούμε ποτέ χελώνα από το φυσικό της περιβάλλον στο σπίτι μας.
- Οδηγούμε προσεκτικά στους δασικούς δρόμους και προσέχουμε τους θερμούς μήνες που δραστηριοποιούνται κυρίως μην πατήσουμε καμία.
- Όσο αυξάνονται οι πυρκαγιές και καταστρέφονται δασικές εκτάσεις τόσο μειώνεται και ο πληθυσμός των χελωνών.
- Αν βρούμε τραυματισμένη χελώνα καλούμε κτηνίατρο.
- Αν χρειάζεται να μετακινήσετε χελώνα με τραυματισμένο καβούκι πιάστε την απαλά και βάλτε σε ένα κουτί που ο πάτος του κουτιού είναι καλά σφραγισμένος και ανοίξετε αρκετές τρύπες στο επάνω μέρος.
- Αποφεύγουμε να αγοράζουμε προϊόντα που φτιάχνονται από καβούκι χελώνας έτσι ώστε να μποϊκοτάρουμε το παράνομο εμπόριο της.
- Δεν τις πιέζουμε με το φαγητό και το νερό.

Προστατευμένο είδος

Και τα **τρία είδη χελώ νας προστατεύονται από τη σύμβαση CITES**. Η Κοινοτική Οδηγία 92/43/ΕΕ **αι η Ελληνική νομοθεσία προστατεύουν αυστηρά και τα 3 είδη** στεριανών χελωνών και απαγορεύουν την αιχμαλωσία και το εμπόριό τους.

Κ

Ευτυχώς που τα κράτη έχουν ευαισθητοποιηθεί απέναντι στα χαριτωμένα αυτά ζώακια και έχουν λάβει μέτρα απέναντι στο ανεξέλεγκτο εμπόριο τους γιατί αν συνεχιστεί θα μιλάμε για είδη που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.

Σκυλογιάννη Κωνσταντίνα, κτηνίατρος. email: s.konstadina@yahoo.gr

χερσαία χελώ να {Ελληνική, κρασπεδωτή, χέρμαν}

Συντάκτης: Σκυλογιάννη Κωνσταντίνα
